



Sürdürülebilir Girişimcilik Politikaları Kapsamında Avrupa Birliği'nde Dijital Girişimcilik

Digital Entrepreneurship in The European Union Within The Framework of Sustainable Entrepreneurship Policies

Meftun Deniz¹, Seyhun Doğan²

¹ Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Anabilim Dalı, meftundeniz@gmail.com,

Orcid No: 0000-0001-9710-556X

² Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü, sdogan@istanbul.edu.tr, Orcid No: 0000-0003-3450-0612

MAKALE BİLGİSİ

Anahtar Kelimeler

Dijitalleşme,

Girişimcilik,

Dijital Girişimcilik,

Avrupa Birliği

Makale Geçmişi:

Geliş Tarihi: 14 Ekim 2024

Kabul Tarihi: 09 Aralık 2024

ARTICLE INFO

Keywords

Digitalization,

Entrepreneurship,

Digital Entrepreneurship,

European Union

Article History:

Received: 14 October 2024

Accepted: 09 December 2024

ÖZET

Bu çalışmayla Avrupa Birliği'nde sürdürülebilir girişimcilik politikaları kapsamında dijital girişimcilik faaliyetlerinin analizi amaçlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle Avrupa Birliği'nde dijitalleşme süreci ele alınarak Avrupa Birliği'nin dijital girişimcilik ekosistemine katkıları ve sunduğu fırsatlar araştırılmıştır. Ayrıca konuyla ilgili uygulamaya konulan Avrupa Birliği politikalarını inceleyen çalışmayla dijital girişimcilik faaliyetleri SWOT analizi yöntemiyle değerlendirilerek Avrupa Birliği'nde sürdürülebilir girişimcilik politikaları kapsamında dijital girişimcilik faaliyetleri incelenmiştir. Analiz sonucunda, dijital girişimcilik faaliyetlerinin güçlü yönlerinin ve sunduğu fırsatların daha fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte dijital girişimcilik faaliyetlerinin zayıf yönleri ve karşılaşılan tehditler de detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Özellikle dijital altyapı eksiklikleri, mevzuat uyum sorunları ve finansal kaynakların sınırlılığı gibi unsurların, dijital girişimcilik faaliyetlerinin önündeki engelleri oluşturduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca dijital dönüşüm süreçlerinin hızlandırılması ve inovasyon ekosistemlerinin güçlendirilmesinin gereği belirtilmiştir. Bu bakımdan çalışma, Avrupa Birliği'nin geleceğe yönelik dijital girişimcilik stratejilerinin iyileştirilmesi ve daha etkin politikaların uygulanmasında yönlendirici rol oynamaktadır.

ABSTRACT

The aim of this study is to analyze digital entrepreneurship activities within the scope of sustainable entrepreneurship policies in the European Union. In this context, the digitalization process in the European Union is first addressed, and the contributions and opportunities provided by the European Union to the digital entrepreneurship ecosystem are investigated. Additionally, the study examines the European Union policies implemented on the subject, evaluating digital entrepreneurship activities using the SWOT analysis method, thereby analyzing digital entrepreneurship activities within the scope of sustainable entrepreneurship policies in the European Union. The analysis reveals that the strengths and opportunities of digital entrepreneurship activities outweigh their weaknesses and threats. However, the weaknesses and threats encountered in digital entrepreneurship activities are also examined in detail. Specifically, factors such as the lack of digital infrastructure, regulatory compliance issues, and limited financial resources are identified as barriers to digital entrepreneurship activities. Moreover, the need to accelerate digital transformation processes and strengthen innovation ecosystems is highlighted. In this respect, the study plays a guiding role in improving the European Union's future digital entrepreneurship strategies and implementing more effective policies.

Günümüzde teknolojik ilerlemeler ve dijitalleşme giderek artan bir hızla dünyanın her köşesine nüfuz etmektedir. Bu durum, Avrupa Birliği (AB) gibi büyük çapta bir ekonomik ve siyasi birliğin de sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumlu bir şekilde dijital dönüşümü benimsemesini gerektirmektedir (Smith, 2023). AB'nin dijitalleşme süreci, girişimciler için önemli fırsatlar sunmakta ve buna paralel olarak dijital girişimcilik ekosistemine önemli katkılarda bulunmaktadır. Dijitalleşme sürecinde AB'nin benimsediği politikalar, girişimcilerin dijital alana daha kolay erişim sağlamasını ve işlerini büyütmelemlerini desteklemektedir. AB'nin düzenleyici çerçevesi, dijital pazarlara erişimi kolaylaştırırken aynı zamanda güvenlik ve tüketici korumasını da sağlamaktadır (Johnson ve Lee, 2020). Bunun sonucunda, girişimciler daha güvenli bir ortamda iş yapma fırsatı bulmakta ve bu da dijital girişimcilik ekosistemini olumlu yönde etkilemektedir.

AB'nin dijital girişimcilik ekosistemine katkıları sadece düzenleyici politikalarla sınırlı değildir (Jones, 2019). AB aynı zamanda eğitim, finansman ve teknik destek gibi alanlarda da girişimcilere destek sağlamaktadır. Özellikle Avrupa'nın çeşitli fon ve programları, dijital girişimcilerin yenilikçi fikirlerini hayata geçirmelerine ve büyümelerine yardımcı olmaktadır. Bu destekler, AB'nin sürdürülebilirlik politikaları doğrultusunda ekonomik büyümeyi teşvik etmekte ve işsizliği azaltmaktadır. Bununla birlikte AB'nin sürdürülebilirlik politikalarıyla bütünleşen dijitalleşme süreci, çevresel etkileri de göz önünde bulundurarak ele alınmalıdır. Dijitalleşme ve dijital girişimcilik, karbon ayak izini azaltma ve yeşil teknolojilerin geliştirilmesi gibi sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmada önemli bir rol oynamaktadır (European Parliament, 2022). Bu bakımdan AB'nin dijitalleşme süreci ve dijital girişimcilik ekosistemine katkıları, sürdürülebilirlik politikaları bağlamında oldukça önemlidir (Brown ve Smith, 2020). AB, dijital dönüşüm süreçlerinde öncü bir rol üstlenerek girişimcilik ekosistemini sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda yeniden biçimlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda dijital girişimcilik faaliyetleri, AB'nin ekonomik büyümesine ve rekabet gücüne katkıda bulunurken aynı zamanda toplumsal kalkınmayı da destekleyen stratejik bir alan olarak öne çıkmaktadır. Dijitalleşme, girişimcilik süreçlerini kolaylaştırmakla kalmayıp özellikle işletmelere yenilikçi çözümler sunma imkânı da sağlayarak AB'nin sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir ortam yaratmaktadır (European Commission, 2023). Bu bakımdan AB'nin dijital dönüşüm süreçlerini hızlandırarak inovasyon ekosistemlerini güçlendirmesi, esasen dijital girişimciliğin önündeki yapısal engelleri aşmak için hayati bir önem taşımaktadır. Bu kapsamda, dijital girişimcilik stratejilerinin etkinleştirilmesi, AB'nin ekonomik ve toplumsal kalkınma hedeflerini destekleyen sürdürülebilir bir girişimcilik modeli oluşturmasını sağlayacaktır (European Digital Strategy, 2023).

Bu çalışmada, Avrupa Birliği'nde dijital girişimcilik faaliyetlerinin sürdürülebilir girişimcilik politikaları bağlamında nasıl değerlendirildiği ve bu faaliyetlerin ekosisteme olan katkıları analiz edilmektedir. Özellikle dijitalleşme sürecinin AB içindeki etkileri ve bu süreçte uygulamaya konulan politikalar ele alınmaktadır. Çalışma, SWOT analizi yöntemini kullanarak dijital girişimcilik faaliyetlerinin güçlü ve zayıf yönlerini, sunduğu fırsatları ve tehditleri kapsamlı bir biçimde değerlendirmektedir.

1. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE DİJİTALLEŞME SÜRECİ

1.1. İnternetin Sınırsız Potansiyeli: Girişimciler İçin Fırsatlar

İnternet, girişimcilik dünyasında devrim yaratmış bir araçtır ve girişimciler için sayısız fırsat sunmaktadır. Teknolojinin hızla ilerlemesi ve dijital altyapıların genişlemesiyle birlikte girişimciler artık sadece yerel pazarlara değil, küresel pazarlara da erişebilir hale gelmişlerdir. Bu geniş erişim, girişimcilerin ürün ve hizmetlerini dünya genelindeki müşterilere sunma imkânı sağlar. Böylece girişimciler, pazarlarını ve müşteri tabanlarını genişletebilirler. Ayrıca internet, başlangıç maliyetlerini düşürerek ve pazarlama faaliyetlerini basitleştirerek yeni iş kurma sürecini kolaylaştırır (Brynjolfsson ve McAfee, 2014). İnternet üzerinden iş yapmanın bir diğer avantajı ise hızlı adaptasyon ve inovasyon imkânıdır. Girişimciler, internet sayesinde pazar trendlerini yakından takip edebilir, müşteri ihtiyaç ve beklentilerine anında yanıt verebilirler. Online platformlar, gerçek zamanlı veri analizi ve müşteri geri bildirimleri toplama konusunda büyük kolaylıklar sağlar. Bu sayede, işletmeler hızlı bir şekilde yenilik yapabilir, hizmet ve ürünlerini sürekli olarak iyileştirebilirler. Yenilikçi fikirlerin hızla hayata geçirilmesi ve gerektiğinde stratejilerin kolayca değiştirilebilmesi, dijital girişimciliğin esnekliği ve dinamizmini gösterir. Bu da girişimcilerin rekabetçi kalmasını sağlar ve uzun vadeli başarıya ulaşmalarını destekler (Smith ve Lee, 2022). Bir internet bağlantısıyla dünyanın herhangi bir yerinde müşterilere ulaşmak mümkündür. Bu da işletmelerin pazarlarını genişletmelerini ve uluslararası müşterilere hizmet vermelerini sağlar. Ayrıca dijital girişimlerin genellikle düşük maliyetlerle kurulabilmesi, girişimcilerin risk almadan işlerini başlatmalarını sağlar. Geleneksel işletmelerde gereken fiziksel mağaza veya ofis gibi maliyetler, dijital işletmelerde ortadan kalkar. Bu da daha düşük başlangıç maliyetleriyle iş kurma fırsatı sunar (Johnson, 2018).

İnternet, girişimcilere dünya genelindeki pazarlara kapılarını açarak coğrafi sınırları kaldıran bir platform sunmaktadır. Girişimciler için bu, ürün ve hizmetlerini yerel pazarların ötesine taşıyarak oldukça geniş bir müşteri kitlesine erişme fırsatı

manasına gelir. Örneğin, bir e-ticaret web sitesi, küçük bir kasabadaki girişimcinin ürünlerini dünyanın dört bir yanındaki tüketicilere sunmasını sağlayabilir. Bu geniş erişim, sadece büyük şirketlerin değil, her ölçekteki işletmenin küresel bir oyuncu olabileceği anlamına gelir (Brynjolfsson ve McAfee, 2014). Söz konusu erişim üç şekilde sıralanabilir: (1) *Bilgiye Erişim*; internet, dünyanın dört bir yanındaki bilgilere anında erişim sağlar. Bilimsel makalelerden eğitim materyallerine, uluslararası haberlere kadar her türlü bilgiye kolayca ulaşılabilir (Castells, 2001). (2) *Pazarlara Erişim*; küçük işletmeler dahi internet sayesinde küresel pazarlara açılabilir. E-ticaret platformları aracılığıyla yerel ürünler, uluslararası alıcılara sunulabilir (Manyika ve Roxburgh, 2011). (3) *Kültürel Alışveriş*; internet, farklı kültürler arasında etkileşimi ve anlayışı kolaylaştırır. Filmler, müzikler, sanat eserleri gibi kültürel ürünlerin küresel olarak paylaşılması bu sayede mümkündür (Jenkins, 2006).

İnternet, girişimcilerin başlangıç maliyetlerini önemli ölçüde düşürerek iş kurma sürecini demokratikleştirmiştir. Fiziksel bir mağaza açmanın aksine, bir online mağaza kurmak için gereken yatırım çok daha azdır. Bu durum, başlangıç sermayesi sınırlı olan bireylerin bile girişimci olma şansını artırır (Tapscott, 1996). Böylece dijital girişimcilerin iletişim, işlem ve eğitim maliyetleri geleneksel girişimcilere göre çok daha düşüktür. İnternet, dünyanın herhangi bir yerine saniyeler içinde mesaj göndermeyi mümkün kılar. E-posta, anlık mesajlaşma uygulamaları ve sosyal medya, geleneksel posta hizmetlerine kıyasla çok daha düşük maliyetlidir (Goldsmith ve Wu, 2006). İşletmeler, online platformlar ve otomasyon araçları sayesinde operasyonel maliyetlerini azaltabilir. Bulut bilişim hizmetleri, veri saklama ve iş süreçlerini yönetme konusunda ekonomik çözümler sunar (Brynjolfsson ve McAfee, 2014). İnternet üzerinden sunulan online kurslar ve açık kaynaklı eğitim materyalleri, geleneksel eğitim yöntemlerine kıyasla çok daha maliyet etkilidir (Bowen, 2013).

Dijital araçlar, yaratıcılığı ve yeni fikirlerin test edilmesini kolaylaştırarak girişimcilerin sürekli olarak yenilik yapmalarını sağlar (Schwab, 2017). İnternetin sağladığı yenilikçi uygulamalar şu şekilde örneklendirilebilir: İnternet, Airbnb ve Uber gibi tamamen yeni iş modellerinin ortaya çıkmasına olanak tanır. Bu platformlar, mevcut pazar yapılarını değiştirir ve yeni ekonomik fırsatlar yaratır (Anderson, 2012). İnternet, bilgi ve fikir alışverişini hızlandırır. Bu da teknolojik yeniliklerin hızla gelişmesine yardımcı olur. Örneğin, yapay zekâ ve makine öğrenimi gibi alanlarda büyük ilerlemeler, geniş veri erişimi sayesinde mümkün olmuştur (Kelly, 2016). Ayrıca kullanıcıların ürün geliştirme süreçlerine katılmalarını sağlar. Crowdsourcing ve açık inovasyon platformları, fikirlerin geniş kitleler tarafından değerlendirilmesine ve geliştirilmesine imkân tanır (Howe, 2008).

Dijital platformlar üzerinde çalışmak, girişimcilere pazar dinamiklerine ve tüketici tercihlerine hızla yanıt verme imkânı tanır. Sosyal medya ve diğer online iletişim kanalları sayesinde, müşteri geri bildirimleri doğrudan alınabilir ve bu geri bildirimler, ürün veya hizmetlerin hızla iyileştirilmesi için kullanılabilir. İnternet, işletmelerin pazar değişikliklerini anında gözlemlenmelerini ve buna uygun stratejiler geliştirmelerini sağlar. Trendler ve tüketici davranışları hakkında anlık veriler, hızlı karar alma sürecine katkıda bulunur (Tapscott ve William, 2006). Pandemi gibi küresel krizler sırasında internet, bilgi yayılımını, uzaktan çalışmayı ve eğitimi destekleyerek toplumların daha hızlı uyum sağlamasına yardımcı olur (Pfeffer, 2020). Yeni teknolojilerin benimsenmesi, internet sayesinde daha hızlı gerçekleşir. Bulut bilişim, IoT, yapay zekâ gibi teknolojiler, iş ve günlük yaşam pratiklerine entegre edilerek sürekli bir adaptasyon ve gelişim sağlar (Schwab, 2017).

İnternetin bu faydaları bireylerin, işletmelerin ve toplumların daha verimli, etkileşimli ve yenilikçi olmalarını sağlamaktadır. Her geçen gün bu teknolojinin sunduğu avantajlar daha da geniş bir yelpazede gözlemlenmektedir. İnternetin sunduğu bu sınırsız potansiyel, girişimcilere iş modellerini ve stratejilerini yeniden şekillendirme şansı verirken aynı zamanda daha rekabetçi ve yenilikçi bir iş ortamı oluşturur. İnternet, girişimcilerin başarıya ulaşmasında kritik bir rol oynar. Çünkü onlara daha geniş bir kitleye erişim, maliyet etkinliği ve sürekli inovasyon yapabilme olanağı tanır. Günümüzde dijital girişimciliğin temelini oluşturan bu unsurlar, iş dünyasında sürdürülebilir büyüme ve başarı için vazgeçilmezdir. Dijital dünyanın sunduğu erişilebilirlik, bir girişimcinin yerel sınırlamaları aşarak küresel bir kitleye ulaşmasını mümkün kılar. Özellikle sosyal medya platformları ve e-ticaret siteleri, küçük sermayeyle büyük hayalleri gerçeğe dönüştürmek için ideal bir zemin oluşturur. Ancak bu fırsatların sürdürülebilirliği için girişimcilerin dijital dünyadaki hızlı değişimlere ayak uydurması da bir o kadar önemlidir.

1.2. Avrupa Birliği'nin Dijitalleşme Sürecinin Temel Adımları

AB'de dijitalleşme süreci, dijital teknolojinin avantajlarından yararlanmak için ekonomiyi ve toplumu dönüştürmeyi hedefleyen çeşitli politika, yasal ve pratik adımları içeren kapsamlı ve yapılandırılmış bir süreçtir. AB'nin dijitalleşme yaklaşımı, bağlantıyı güçlendirmek, siber güvenliği artırmak, dijital becerilerin geliştirilmesini desteklemek, dijital hizmetlere erişimi sağlamak ve dijital ekonomiyi teşvik etmek gibi hedeflerle yönlendirilmektedir. AB'deki dijitalleşme sürecini özetleyen ana adımlar şu şekilde sıralanabilir:

Düzenleyici bir çerçeve oluşturma; AB, bireylerin ve işletmelerin adil rekabet koşulları altında ve yüksek tüketici ve kişisel veri koruma seviyesiyle çevrimiçi etkinliklere erişimini sağlamayı hedefleyen bir Dijital Tek Pazar oluşturma yönünde çalışmıştır (European Commission, 2023). Tüm AB vatandaşlarının veri gizliliğini korumak ve bölge genelindeki organizasyonların veri gizliliğine yaklaşımını yeniden şekillendirmek için Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GDPR)'nin uygulanmasıdır (EU GDPR Portal, ty.). *Dijital Hizmetler Yasası ve Dijital Pazarlar Yasası* kullanıcıların temel haklarını koruyan daha güvenli bir dijital alan oluşturmayı ve işletmeler için eşit şartlar sağlamayı amaçlamaktadır (European Commission, 2022). Dijital altyapıyı teşvik etme; tüm Avrupalılara yüksek hızda internet erişimi sağlamak için kırsal ve uzak bölgeler dâhil olmak üzere tüm bölgelerde yüksek hızlı geniş bantın yaygınlaştırılmasıdır (European Commission, 2019). Ekonomik büyümeyi ve rekabet gücünü artırmak için 5G ağlarının yaygınlaştırılmasının hızlandırılmasıdır (European Parliament, 2016).

Dijital teknolojilere ve yeniliklere yatırım yapma; Avrupa'nın araştırma ve yenilik finansman programı olan Horizon Europe, yapay zekâ, blok zinciri ve yüksek performanslı bilgisayarlar gibi dijital teknolojilere güçlü odaklanma ile sunulmaktadır (European Commission, 2021). *Dijital Avrupa Programı*, 2021-2027 dönemi için 7.5 milyar avro bütçe ile işletmelere, vatandaşlara ve kamu yönetimine dijital teknolojiyi getirmeyi hedeflemektedir (European Commission, 2021a). Dijital becerileri geliştirme; *Avrupa için Yeni Beceriler Gündemi kapsamında dijital dönüşüm için dijital becerilerin geliştirilmesi* önceliklidir. Girişimler, tüm AB vatandaşlarının dijital okuryazarlığını geliştirmek için eğitim ve kursları içermektedir (European Commission, 2020). *Dijital Eğitim Eylem Planı*, her yaşta insan için dijital becerileri ve öğrenmeyi teşvik etmeyi amaçlamaktadır (European Commission, 2021b).

Kapsayıcılığı ve erişilebilirliği sağlama; dijital çözümlerin engelliler ve yaşlılar dâhil olmak üzere tüm kişilere kapsayıcı ve erişilebilir olmasını sağlamak için programlar geliştirilmiştir (European Commission, 2021c). Kamu hizmetlerinde dijital dönüşümü teşvik etme; *E-Devlet Eylem Planı*, kamu yönetimlerinde dijital teknolojilerin kullanımını teşvik ederek hizmetleri ve şeffaflığı iyileştirmek hedeflenmiştir (European Commission, 2018). *Avrupa'yı Bağlama Tesisi (CEF) ile* Avrupa kamu yönetimleri arasında dijital etkileşimleri sağlayacak dijital altyapıyı finanse etmeyi amaçlamıştır (European Commission, 2021d).

Siber güvenlik; *NIS Yönetmeliği*, AB'nin ağ ve bilgi sistemlerinin güvenliği üzerine yönetmeliği, üye devletler arasında yüksek ortak bir siber güvenlik seviyesi elde etmeyi amaçlamaktadır (European Commission, 2023a). *Siber Güvenlik Yasası ise* AB'nin siber güvenlik çerçevesini, siber saldırılara karşı savunmasız olan geniş bir sektör yelpazesini içerecek şekilde güçlendirir (European Commission, 2020a). Sınır ötesi veri akışı ve dijital ticareti kolaylaştırma; uluslararası ticaret ve iş birliği için kritik olan güvenli ve uyumlu sınır ötesi veri akışını kolaylaştıracak önlemlerin uygulanması önemlidir (European Commission, 2017). Sürdürülebilirlik ve dijital teknoloji; sürdürülebilirliği teşvik etmek için akıllı enerji şebekeleri ve akıllı ulaşım çözümleri dâhil çevresel politikalarda dijital çözümlerin entegrasyonu hedeflenmektedir (European Commission, 2019b).

Bu adımlar, ekonomiyi dijitalleştirmenin yanı sıra dijital geçişin kapsayıcı, güvenli ve toplumun tüm kesimleri için yararlı olmasını sağlama konusunda uyumlu bir çaba göstermektedir. AB, yeni teknolojilere ve zorluklara yönelik stratejilerini sürekli olarak güncelleyerek dijital dönüşümde lider konumunu korumayı hedeflemektedir. AB'nin dijitalleşme sürecinde belirlediği temel adımları, bölgesel bütünleşme, ekonomik büyüme ve sürdürülebilirlik hedeflerini dijital çağın dinamiklerine uyarlamayı amaçlayan kapsamlı bir vizyonu yansıtmaktadır. Dijital tek pazar ve dijital altyapı geliştirme çalışmaları hem ekonomik fırsatları artırmayı hem de teknolojik eşitsizlikleri azaltmayı hedeflerken dijital becerilerin yaygınlaştırılması ve kapsayıcı eğitim politikaları, bireylerin ve işletmelerin bu dönüşüme aktif katılımını sağlamaktadır. Diğer yandan, yapay zekâ ve veri yönetimi gibi yenilikçi teknolojilerin güvenilir bir şekilde entegre edilmesi, AB'nin dijital ekonomideki küresel liderlik hedefini güçlendiriyor. Ancak bu süreç, siber güvenlik, çevresel sürdürülebilirlik ve üye ülkeler arasındaki altyapı farklılıklarının giderilmesi gibi kritik zorluklarla karşı karşıyadır.

1.3. Dijital Dönüşümde Karşılaşılan Zorluklar ve Fırsatlar

AB'de dijital dönüşüm hem çeşitli zorlukları hem de fırsatları beraberinde getirmektedir. Bu süreç, ekonomik büyüme, verimlilik, yenilik ve toplumsal entegrasyon açısından önemli potansiyeller sunarken aynı zamanda önemli engellerle de karşılaşmaktadır. AB'de dijital dönüşüm sürecinin karşılaştığı bazı zorluklar ve fırsatlar şunlardır:

Zorluklar

AB'nin çeşitli bölgelerinde dijital beceri eksiklikleri, özellikle yaşlı nüfus ve daha az gelişmiş bölgelerde daha belirgindir. Dijital becerilerin eksikliği, iş gücü piyasasında dijital dönüşümün tam olarak benimsenmesini zorlaştırır (European Commission DESI Report, 2022). Dijitalleşmenin artması, siber saldırıların ve veri ihlallerinin artması riskini de beraberinde getirir. AB, bu tehditlere karşı etkili bir siber güvenlik altyapısı oluşturmak için çalışmakta, ancak bu sürekli bir meydan okuma oluşturmaktadır (European Commission, 2020a).

Ekonomik ve coğrafi farklılıklar, AB'nin bazı bölgelerinde diğerlerine göre daha düşük internet erişimi ve teknoloji kullanımı gibi dijital bölünmelere yol açabilir. Bu durum, dijital fırsatlardan eşit şekilde yararlanılmasını engeller (European Commission, 2019a). GDPR gibi düzenlemeler, veri koruma standartlarını yükseltmiş olsa da bu kuralların uygulanması, şirketler için zorluklar yaratabilir. Ayrıca büyük veri analitiği ve yapay zekânın yükselişi, yeni mahremiyet sorunlarına yol açabilir (EU GDPR Portal, t.y.). Dijital ekonomiyi düzenlemek için yasaların sürekli güncellenmesi gerekmektedir. Bu da hukuki belirsizlikler yaratabilir ve inovasyonu zorlaştırabilir.

Fırsatlar

Dijital teknolojiler, iş modellerini dönüştürme ve yeni ekonomik fırsatlar yaratma potansiyeline sahiptir. Yapay zekâ, büyük veri ve IoT (nesnelerin interneti) gibi teknolojiler, sektörler arası inovasyonu teşvik etmektedir (European Commission, 2021e). Dijital dönüşüm, kamu hizmetlerinin daha etkin ve şeffaf bir şekilde sunulmasını sağlayabilir. E-devlet uygulamaları, vatandaşlara daha hızlı ve kolay hizmet erişimi sunmaktadır. Dijital teknolojiler, enerji ve kaynak kullanımını optimize ederek çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunabilir. Akıllı şehir teknolojileri, ulaşım ve enerji sistemlerini daha verimli hale getirebilir (European Commission, 2019b).

Dijital araçlar, engellilerin veya uzak bölgelerde yaşayanların topluma katılımını artırabilir (European Parliament, 2019). Çevrimiçi eğitim ve tele-tıp gibi hizmetler, daha geniş bir kitleye ulaşabilir (European Commission, 2016). Dijital altyapılar, AB'nin küresel ticaret ve iş birliklerinde daha rekabetçi olmasını sağlayabilir. Dijital anlaşmalar ve çapraz sınır veri akışı, uluslararası işlemleri kolaylaştırır (European Commission, 2020b).

Dijital dönüşüm, işletmelerin rekabet gücünü artırmak ve modern iş dünyasının gerekliliklerine uyum sağlamak için kaçınılmaz bir süreçtir. Ancak bu dönüşüm, teknolojik değişimlerin yalnızca bir uyarlaması değil, aynı zamanda köklü değişiklikler gerektirir. Çalışanların değişime direnç göstermesi, dijital yetkinliklerin yetersizliği ve yüksek maliyetler, sürecin önündeki temel engellerdir. Ayrıca artan veri trafiğiyle beraber siber güvenlik riskleri ve teknolojinin hızla değişen dinamikleri, işletmeler için önemli tehditler oluşturmaktadır. Diğer yandan dijital dönüşüm; verimlilik artışı, daha geniş pazar erişimi ve inovasyon fırsatları sunarak işletmelerin büyüme potansiyelini güçlendirmektedir. Veri analitiği sayesinde stratejik karar alma süreçleri iyileşirken uzaktan çalışma ve esnek iş modelleri, yeni iş yapış biçimlerini mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla dijital dönüşümde başarının anahtarı, zorlukları doğru yönetmek ve fırsatları etkili bir biçimde değerlendirmekten geçer. Bu dengeyi sağlayabilen işletmeler, yalnızca bugünün değil, geleceğin de kazananları olacaktır. AB, bu zorlukları yönetmek ve fırsatlardan yararlanmak için çeşitli politikalar ve programlar geliştirmekte ve böylece dijital dönüşümün olumlu etkilerini maksimize etmeye çalışmaktadır. Bu süreç, sürekli değerlendirme ve uyum gerektirirken AB'nin gelecekteki dijital stratejisine yön verecek önemli bir evre oluşturmaktadır.

2. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE DİJİTAL GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Dijital girişimcilik, günümüzdeki teknolojik ilerlemelerle birlikte ortaya çıkan ve geleneksel iş modellerini dijital platformlara taşıyan bir girişimcilik biçimidir (Morris vd., 2005). Bu kapsamda, girişimcilerin özgün fikirleri dijital dünyada uygulayarak, yeni ve yenilikçi iş modelleri oluşturmalarını içerir (Ries, 2011). Dijital girişimciliğin temelini, internetin sunduğu geniş olanaklar, hızlı erişim ve düşük maliyetli başlangıç opsiyonları oluşturur (Osterwalder ve Pigneur, 2010). Dijital girişimciliğin temel kavramları arasında yer alan "start-up" terimi, genellikle yeni bir iş fikrini hızlı bir şekilde hayata geçirmeyi amaçlayan küçük ölçekli işletmeleri tanımlar. Bu start-up'lar, genellikle risk almayı ve inovasyona odaklanmayı gerektiren bir ortamda faaliyet gösterirler (Blank, 2006). AB, bu dönüşüm sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. AB'nin dijitalleşme politikaları, girişimcilerin dijital ortamda faaliyet göstermelerini teşvik etmektedir. Bunun sonucunda, AB ülkelerinde birçok başarılı dijital girişim ortaya çıkmıştır. Özellikle genç girişimciler, düşük maliyetlerle dijital platformlarda iş kurma fırsatı bulmaktadır.

AB'nin bu alandaki destekleri ve teşvikleri, dijital girişimcilik ekosistemini güçlendirmekte ve yenilikçi projelerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Smith, 2020).

AB'nin dijital girişimcilikle ilgili başlıca faaliyetleri arasında *Horizon Europe*, AB'nin ana araştırma ve yenilik programı olup, bilim, teknoloji ve inovasyon projelerini finanse etmektedir. Bu program, özellikle yüksek teknolojiye dayalı start-up ve küçük ve orta ölçekli işletmeleri (KOBİ'leri) destekleyerek dijital ekosistemin gelişimine katkıda bulunur (European Commission, 2021). *Dijital Avrupa Programı* ile yapay zekâ, siber güvenlik, veri altyapısı gibi temel dijital sektörlerle yönelik yatırımları artırarak AB'nin dijital dönüşümünü hızlandırmayı amaçlar (European Commission, 2021a). Avrupa'daki teknoloji odaklı yeni girişimcileri destekleyen *Startup Europe* girişimi, profesyonel ağ geliştirme imkânları, mentorluk, yatırımcıya erişim ve teknolojik destek sağlar (European Commission, 2020c). Risk sermayesi, hibeler ve diğer finansal araçlar aracılığıyla yenilikçi start-up'lar ve KOBİ'ler için finansman sağlayan *Avrupa İnovasyon Konseyi (EIC)* özellikle pazar imkânı tanıyan yüksek riskli projelere odaklanır (European Commission, 2021f).

Genç Girişimciler İçin Erasmus programı, genç girişimcilerin Avrupa'nın farklı bölgelerinde deneyim kazanmalarını ve iş birlikleri kurmalarını sağlar (Erasmus for Young Entrepreneurs, ty.): AB genelindeki *Dijital İnovasyon Merkezleri* işletmelerin ve kamu sektörünün dijital teknolojileri benimsemesine yardımcı olur ve yerel ekosistemlerde dijital dönüşümü teşvik eder (European Commission, 2023b). Avrupa yatırım bankası tarafından yönetilen *Yatırım Planı ve Avrupa Stratejik Yatırım* bu fonlar, start-up'lar ve yenilikçi projeler için finansal destek sağlamakta ve yatırım ortamını iyileştirmektedir (European Commission, 2018a). Avrupa genelinde dijital becerilerin geliştirilmesine yönelik eğitimler ve programlar sunan *Dijital Beceriler ve İşler Koalisyonu*, dijital dönüşüm için gerekli insan kaynağının yetiştirilmesine katkıda bulunur (European Commission, 2020d). *Avrupa Veri Portalı*, Açık veri kullanımını teşvik ederek, girişimcilerin ve araştırmacıların erişebileceği veri kaynaklarını genişletir ve veri odaklı projeler için zemin hazırlar (European Commission, 2021g). Küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik bu araç, özellikle yenilikçi projeler için hibe ve finansal destekler sunar (European Commission, 2020e).

Bu programlar ve faaliyetler, AB'nin dijital girişimcilik ekosistemini destekleme ve Avrupa'da teknoloji odaklı girişimciliği teşvik etme stratejisinin temel taşlarını oluşturmaktadır. Bu temel faaliyetler dışında AB'nin dijital girişimcilikle ilgili gerçekleştirdiği bazı özgün faaliyet örnekleri de bulunmaktadır. AB tarafından desteklenen bu açık kaynaklı *Fiware Platformu*, uygulama geliştiricilerin ve start-up'ların şehirler, enerji ve sağlık gibi sektörlerde IoT (nesnelerin interneti) tabanlı uygulamalar geliştirmelerine olanak tanır (Fiware Foundation, 2024). AB tarafından finanse edilen *Block.IS* projesi, blockchain teknolojisini kullanan inovatif çözümler geliştiren KOBİ'ler ve start-up'lar için destek sağlar. Projeye katılan girişimler, mentorluk ve finansal destek alırlar (Block.IS, t.y.). Sürdürülebilir enerji çözümleri geliştiren start-up'lar için destek ve finansman sağlayan *InnoEnergy*, bir AB girişimidir. Bu program, yeni enerji teknolojilerinin pazarlanması ve ticarileştirilmesi süreçlerini hızlandırmayı hedefler (InnoEnergy, t.y.). Veri odaklı start-up ve KOBİ'leri desteklemek için oluşturulan *European Data Incubator (EDI)* bir inkübatördür. Katılımcılar, gerçek iş dünyasından büyük veri setlerine erişim sağlar ve veri tabanlı iş modelleri geliştirirler (European Data Incubator, 2018). Her yıl düzenlenen *AB-Startups Zirvesi*, Avrupa'daki start-up ekosisteminin önde gelen oyuncularını bir araya getirir. Etkinlikte pitch yarışmaları, panel tartışmaları ve networking oturumları düzenlenir (EU-Startups, 2020). Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü (EIT) tarafından düzenlenen *EIT Digital Challenge* isimli yarışma, Avrupa'nın en yenilikçi dijital teknoloji start-up'larını ödüllendirir. Kazananlar yatırım, iş geliştirme desteği ve uluslararası büyüme fırsatlarından yararlanırlar (EIT Digital, t.y.). Letonya'da düzenlenen ve AB tarafından desteklenen büyük teknoloji konferansı *TechChill*, Baltık ve Kuzey Avrupa'daki girişimcilik ekosistemine odaklanır. Start-up'lar için pitch yarışmaları, yatırımcı görüşmeleri ve eğitim oturumları sunulur (TechChill, t.y.)

Bu tür faaliyetler, AB'nin dijital girişimcilik alanında yenilikçi projeleri ve girişimleri desteklemek için geniş bir yelpazede kaynak ve imkânlar sunduğunu göstermektedir.

3. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN SÜRDÜRÜLEBİLİR GİRİŞİMCİLİK POLİTİKALARI

Bu tür faaliyetler, AB'nin dijital girişimcilik alanında yenilikçi projeleri ve girişimleri desteklemek için geniş bir yelpazede kaynak ve imkânlar sunduğunu göstermektedir. AB, sürdürülebilir girişimciliği destekleyerek ekonomik büyümeyi yeşil ve daha kapsayıcı bir yola yönlendirmeyi amaçlamaktadır (European Commission, 2019b). Bu hedef, AB'nin çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik konularındaki geniş çaplı taahhütlerinin bir parçasıdır.

AB'nin sürdürülebilir girişimcilik politikaları, yeşil geçiş, dijital dönüşüm ve girişimcilik ekosistemini güçlendirme üzerine odaklanmaktadır. AB, sürdürülebilir girişimciliği teşvik etmek için çeşitli finansal ve düzenleyici araçlar kullanmaktadır.

Örneğin, Avrupa Yeşil Mutabakatı, AB'nin 2050 yılına kadar iklim nötr bir kıta olma hedefine ulaşmasını destekleyen en önemli girişimlerden biridir. Bu çerçevede, sürdürülebilir girişimler için finansman olanakları sunulmakta, yeşil teknolojiler ve sürdürülebilir iş modelleri için yatırımlar teşvik edilmektedir. Horizon Europe gibi büyük ölçekli araştırma ve yenilik programları da sürdürülebilir gelişmeyi destekleyen projeler için önemli kaynaklar sağlamaktadır. Ayrıca AB, KOBİ'leri destekleyerek lokal düzeyde sürdürülebilir girişimciliği güçlendirmeyi hedeflemektedir. Avrupa Yatırım Bankası (EIB) ve Avrupa Yatırım Fonu (EIF) aracılığıyla sağlanan finansal destekler, KOBİ'lerin yeşil dönüşümünü hızlandırmakta ve bu işletmelerin sürdürülebilir uygulamaları benimsemelerine yardımcı olmaktadır (European Commission, 2019b).

AB, aynı zamanda, girişimcilik eğitimi ve mentorluk programları gibi desteklerle girişimcilerin sosyal ve çevresel sorumluluk konularında daha bilinçli olmalarını sağlayacak politikalar geliştirmektedir. Bu politikalar, AB'nin genelinde sürdürülebilir girişimciliği destekleyerek ekonomik büyümenin yanı sıra sosyal adalet ve çevresel koruma hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. AB'nin bu yaklaşımı, küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle de uyumlu olup gelecek nesiller için daha yeşil ve daha adil bir dünya yaratma vizyonunu desteklemektedir. AB'nin sürdürülebilir girişimciliği teşvik etme ve destekleme amacına yönelik politika ve programları çeşitli finansal teşvikler, düzenlemeler ve araştırma programları içerir (European Commission, 2020f).

Avrupa Yeşil Mutabakatı; AB'nin 2050 yılına kadar iklim nötr olma hedefini desteklemek için kapsamlı bir yol haritası sunar. Ekonomik faaliyetlerin çevresel etkilerini azaltmayı ve sürdürülebilirlik odaklı yenilikleri teşvik etmeyi amaçlar (European Commission, 2019b). Bir diğeri AB'nin araştırma ve inovasyon programıdır ve büyük ölçekli bütçesiyle sürdürülebilir teknolojiler, temiz enerji çözümleri ve çevre dostu projeler gibi alanlarda araştırmaları destekleyen *Horizon Avrupa Programıdır* (European Commission, 2021). *Döngüsel Ekonomi Eylem Planı*; ekonomiye geçişi hızlandırmak amacıyla atık azaltmayı, kaynak verimliliğini artırmayı ve ürün yaşam döngüsü boyunca sürdürülebilirlik pratiğini teşvik eder (European Commission, 2020g). *Avrupa Ekonomi Fonu (ESF) ise* sosyal kapsayıcılığı ve iş piyasasına entegrasyonu destekler. ESF, girişimciliği destekleyerek işsizliği azaltmayı ve eğitim, beceri gelişimi ve iş yaratma programları aracılığıyla sosyal entegrasyonu teşvik etmeyi amaçlar (European Commission, 2021h). KOBİ'lerin rekabetçiliğini artırmayı amaçlayan *COSME Programı* Sürdürülebilir büyüme ve girişimcilik kapasitesini genişletmek için finansman ve ağ oluşturma fırsatları sağlar (European Commission, 2021i). Bunları dışında *Avrupa Yatırım Bankası (EIB) - Avrupa Yatırım Fonu (EIF) Girişimleri*, yeşil projeler, yenilikçi teknolojiler ve sürdürülebilir işletmeler için finansman sağlar. Özellikle EIB, çevresel sürdürülebilirlik projelerine büyük ölçekli yatırımlar yapar (European Investment Fund, 2022). Son olarak *Dijital Avrupa Programı*; dijital teknolojilerin sürdürülebilir girişimcilikte kullanımını teşvik etmek üzere finansman sağlar. Bu program, dijital becerilerin geliştirilmesi ve dijital dönüşüm projelerini destekleyerek girişimcilerin ve KOBİ'lerin dijitalleşmesine yardımcı olur (European Commission, 2021c).

Bu politikalar ve programlar, AB'nin ekonomik büyüme ve kalkınmayı sürdürülebilir bir temelde sağlama çabasını desteklemekte ve bu süreçte çevresel sorumluluk ve sosyal adaleti ön planda tutmaktadır. AB, sürdürülebilir girişimcilik ekosistemini geliştirerek hem mevcut hem de gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakmayı hedeflemektedir.

4. AVRUPA BİRLİĞİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR GİRİŞİMCİLİK POLİTİKALARI KAPSAMINDA DİJİTAL GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİNİN SWOT ANALİZİ

SWOT analizi, işletmelerin iç ve dış çevrelerini değerlendirmek için kullanılan bir stratejik planlama aracıdır. İlk olarak 1960'larda Stanford Araştırma Enstitüsü'nde geliştirilen bu yöntem, işletmelerin güçlü ve zayıf yönlerini iç çevrelerinde, fırsatlarını ve tehditlerini ise dış çevrelerinde belirlemelerine yardımcı olmaktadır. SWOT analizi, karar alıcıların stratejik planlarını oluştururken mevcut durumu anlamalarına ve gelecekteki adımlarını daha etkin bir şekilde belirlemelerine olanak tanımaktadır (Wehrich, 1982).

Bilimsel çalışmalar, SWOT analizini birçok farklı alanda değerli bir araç olarak kabul etmektedir. İşletme yönetimi, pazarlama, stratejik yönetim, endüstriyel ilişkiler, sağlık yönetimi ve kamu politikası gibi çeşitli disiplinlerde SWOT analizi yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. SWOT analizinin önemine ilişkin birçok referans yazarın görüşlerine göz attığımızda, genellikle bu yöntemin stratejik planlama süreçlerindeki önemine ve etkinliğine vurgu yapıldığını görebiliriz. Örneğin, Andrews ve diğerleri (1980), SWOT analizinin işletmelerin rekabet avantajı elde etmelerine ve stratejik hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olduğunu belirtmiştir. Porter (1980) ise SWOT analizini, işletmelerin endüstriyel çevrelerini anlamalarına ve rekabet avantajı sağlamalarına yardımcı olan temel bir araç olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde, Barney (1991) SWOT analizinin, işletmelerin rekabetçi avantajlarını sürdürmelerine ve stratejik hedeflerine odaklanmalarına yardımcı olduğunu belirtmiştir.

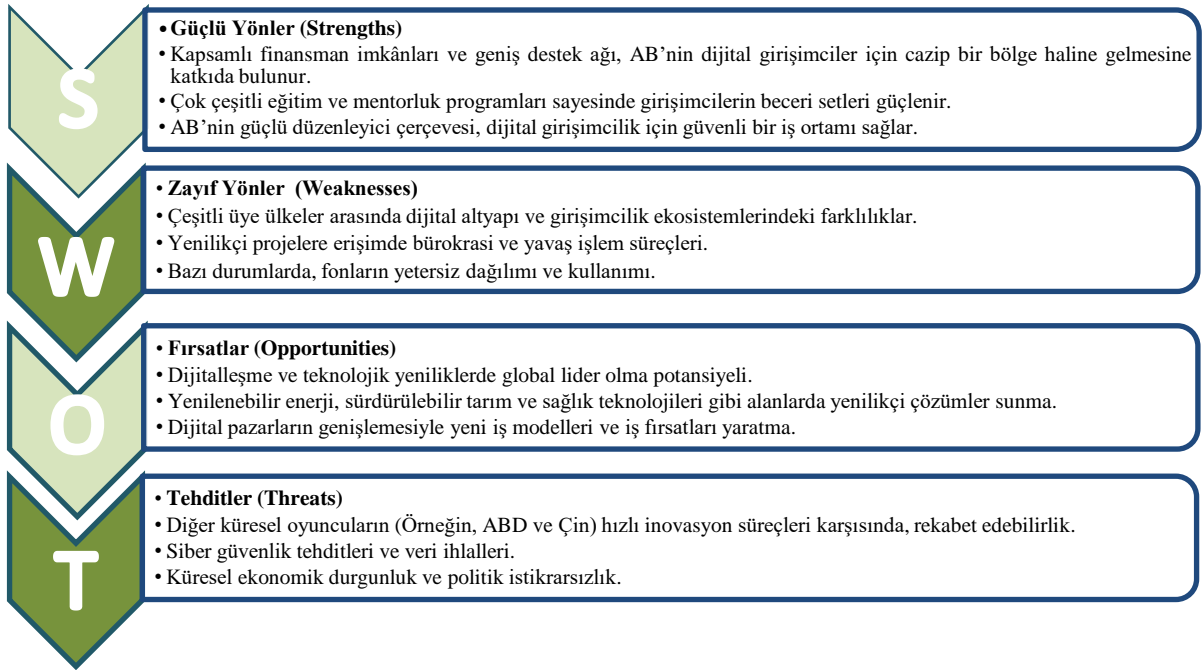
SWOT analizi, sadece işletme alanında değil, aynı zamanda sosyal bilimlerde de çeşitli uygulama alanları bulmuştur. Özellikle AB alanında, SWOT analizi, politika oluşturma süreçlerinde ve sosyal, ekonomik ve politik değişimlerin analizinde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. SWOT analizinin sosyal bilimlerde, özellikle de AB alanında kullanımına dair bazı örnekler şunlardır:

AB politika analizi, AB'nin farklı politika alanlarında (örneğin, tarım, enerji, çevre, işgücü) SWOT analizi, AB politikalarının etkilerini değerlendirmek için kullanılır. Bu analiz, AB'nin güçlü ve zayıf yönlerini, fırsatlarını ve tehditlerini belirleyerek, politika yapıcılarının daha etkili kararlar almasına yardımcı olabilir (Kahler ve Gislason, 2017). AB üye ülkelerinin rekabet gücü analizi için SWOT analizi, AB üye ülkelerinin ekonomik ve sosyal yapılarını değerlendirmek için kullanılabilir. Bu analiz, her ülkenin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek, AB içinde rekabet gücünü artırmak için stratejik öneriler geliştirmeye olanak tanır (Dallago ve Pistorresi, 2007). AB'nin genişleme politikaları, aday ülkelerin (veya potansiyel adayların) güçlü ve zayıf yönlerini, AB üyeliğinin fırsatlarını ve tehditlerini değerlendirmek için SWOT analizi kullanılabilir. Bu analiz, aday ülkelerin uyum süreçlerini yönetmek ve AB ile entegrasyonlarını kolaylaştırmak için stratejik bir rehber sağlayabilir (Lavenex ve Schimmelfennig, 2019).

AB'nin dış ilişkilerinin analizi, AB'nin diğer küresel aktörlerle ilişkilerini analiz etmek için SWOT analizi kullanılabilir. Örneğin, AB'nin ABD, Çin veya Rusya gibi önemli ortaklarıyla ilişkilerini değerlendirirken, AB'nin güçlü ve zayıf yönlerini ve karşılaştığı fırsatlar ile tehditleri göz önünde bulundurarak stratejik kararlar alınabilir (Grabbe, 2006). AB'nin Sosyal ve Kültürel Politikalarının Analizi: SWOT analizi, AB'nin sosyal ve kültürel politikalarının etkilerini değerlendirmek için de kullanılabilir. Örneğin, AB'nin eğitim, sağlık, kültürel çeşitlilik gibi politika alanlarında aldığı kararların sonuçlarını analiz ederken, SWOT analizi bir rehber olarak hizmet edebilir (Kaeding, 2006).

Bu örneklerden de anlaşılacağı gibi, SWOT analizi sosyal bilimlerde, özellikle de AB alanında, karmaşık ve dinamik sosyal, ekonomik ve politik yapıları anlamak ve yönetmek için değerli bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu analiz, politika yapıcılarının daha iyi bilgilendirilmiş kararlar almasına ve AB'nin stratejik hedeflerine ulaşmasına yardımcı olabilir.

Söz konusu SWOT analizi, AB'nin dijital girişimcilik politikalarının ve faaliyetlerinin mevcut durumunu ve potansiyelini kapsamlı bir biçimde değerlendirmek için temel oluşturmaktadır. Ayrıca politika yapıcılarının ve girişimcilerin, karşılaştıkları zorlukları ve fırsatları daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır.



Şekil 1: AB Dijital Girişimcilik Faaliyetlerinin SWOT Analizi

Kaynak: European Commission, 2022'den yararlanılarak hazırlanmıştır. "EU Integration SWOT", Erişim adresi: <https://wikis.ec.europa.eu/display/ExactExternalWiki/SWOT+analysis+--+strengths%2C+weaknesses%2C+opportunities+and+threats>, (06.10.2024).

Güçlü Yönler (Strengths)

- *Geniş Finansman ve Hibeler:* AB, Horizon Europe ve Digital Europe gibi büyük bütçeli programlar aracılığıyla inovasyon ve dijital girişimciliği destekleyen geniş finansman imkânları sunar.
- *Yüksek Kalitede Araştırma Altyapısı:* Avrupa'da dünya standartlarında araştırma üniversiteleri ve kamu kurumları bulunmakta, bu da bilimsel araştırma ve yenilik için sağlam bir temel oluşturur.
- *Düzenleyici Çerçeve:* AB, gizlilik ve veri koruma gibi alanlarda küresel düzeyde öncü düzenlemelere sahiptir (örneğin, GDPR). Bu çerçeve, dijital ürünler ve hizmetler için güvenli bir pazar ortamı sağlar.
- *Çok Kültürlülük ve Çok Dillilik:* AB'nin çok kültürlü yapısı, farklı pazarlara ve tüketici gruplarına erişim sağlar.

Zayıf Yönler (Weaknesses)

- *Üye Ülkelerarası Farklılıklar:* Ekonomik ve teknolojik gelişmişlik açısından üye ülkeler arasında büyük farklar bulunmaktadır, bu da bütünleşmiş bir pazar ve politika uygulamasını zorlaştırır.
- *İnovasyon ve Risk Alma Konusunda Düşük Eğilim:* Avrupa, bazen yeni ve riskli girişimlere yatırım yapmada ABD gibi diğer teknoloji merkezlerine göre daha temkinli olabilir.
- *Bürokrasi ve Ürün Düzenlemeleri:* AB'nin katı ürün standartları ve düzenlemelerinin yanı sıra AB fonlarına erişim sürecinin karmaşıklığı özellikle yeni girişimler için pazara giriş engelleri oluşturabilir.

Fırsatlar (Opportunities)

- *Dijital Dönüşüm:* Covid-19 salgını sonrası, işletmelerin ve tüketicilerin dijital çözümlere yönelmesi yeni pazarlar yaratmıştır.
- *Yeşil ve Dijital Geçiş:* AB, yeşil enerji ve sürdürülebilir teknolojiler konusunda agresif hedefler koymuş durumda. Dijital teknolojiler bu geçişte merkezi bir rol oynayabilir.
- *Uluslararası İş Birlikleri:* AB'nin geniş uluslararası ilişkiler ağı, küresel iş birlikleri için fırsatlar sunar.
- *Yapay Zekâ ve Büyük Veri:* Avrupa'nın güçlü araştırma altyapısı, yapay zekâ ve büyük veri alanlarında dünya lideri olma potansiyelini barındırır.

Tehditler (Threats)

- *Küresel Rekabet:* ABD ve Çin gibi teknoloji devleriyle rekabet, AB'nin dijital girişimlerinin küresel pazarda rekabet etmesini zorlaştırabilir.
- *Siber Güvenlik Tehditleri:* Dijitalleşmenin artmasıyla birlikte siber güvenlik tehditleri de artmaktadır ve bu, veriye dayalı girişimler için büyük bir risk oluşturur.
- *Ekonomik İstikrarsızlık:* Brexit, pandemi ve diğer küresel olaylar Avrupa ekonomisini olumsuz etkileyebilir ve yatırım ortamını zayıflatabilir.
- *Regülasyonlara Uygunluk Maliyetleri:* GDPR gibi düzenlemeler faydalı olsa da bu tür regülasyonlara uyum sağlama maliyeti, özellikle yeni ve küçük işletmeler için yüksek olabilir.

AB sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek amacıyla girişimcilik politikalarını yenilikçi ve dijital dönüşüm ekseninde şekillendirmektedir. Dijital girişimcilik, çevre dostu teknolojilerin kullanımını artırarak karbon ayak izini azaltmayı ve ekonomik verimliliği yükseltmeyi hedefleyen önemli bir bileşendir. Avrupa Dijital Stratejisi, işletmelerin dijital teknolojilere erişimini kolaylaştırarak hem ekonomik büyümeyi desteklemekte hem de toplumsal refaha katkı sağlamaktadır. Bu kapsamda dijital platformlar, yapay zekâ, nesnelerin interneti ve büyük veri analitiği gibi teknolojilerle girişimcilerin yeni iş modelleri geliştirmesi özendirilmektedir. Ancak bu politikaların etkinliği, üye ülkeler arasında dijital altyapı ve teknolojiye erişim farklarının azaltılmasıyla doğrudan ilişkilidir.

AB'de dijital girişimcilik faaliyetlerinin güçlü yönleri arasında yüksek teknolojiye erişim, geniş pazar ağı ve yenilikçi düzenleyici çerçeve yer almaktadır. Ayrıca AB'nin dijital ekonomiye yönelik finansal destek programları, girişimciler için önemli fırsatlar yaratmaktadır. Ancak dijital beceri eksikliği ve KOBİ'lerin sınırlı dijitalleşme kapasiteleri, zayıf yönler olarak dikkat çekmektedir. Çevresel sürdürülebilirlik odaklı dijital çözümlere artan küresel talep, büyük bir fırsat sunarken siber güvenlik tehditleri ve teknolojik bağımlılık gibi riskler, girişimciliğin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Bu nedenle AB'nin dijital girişimcilik politikalarının başarısı, söz konusu fırsat ve riskleri dengeleme kapasitesine bağlıdır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

AB'nin dijital girişimcilik faaliyetleri, sürdürülebilir girişimcilik politikaları çerçevesinde değerlendirildiğinde, yeşil teknolojilere ve dögüsel ekonomi modellerine yönelik inovasyonları teşvik etme potansiyeline sahip olduğu görülmektedir.

Bu çabalar, uzun vadede Avrupa'nın karbon ayak izini azaltma, enerji verimliliğini artırma ve ekolojik sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma gibi konularda önemli rol oynayabilir. AB'nin dijital girişimcilik politikalarının genel bir değerlendirmesi ve SWOT analizi, bu politikaların sürdürülebilir girişimcilik açısından sağlam bir temel oluşturduğunu, ancak uygulamada iyileştirilmesi gereken alanlar olduğunu göstermektedir. Özellikle farklı ülkeler arasındaki eşitsizliklerin azaltılması ve işlemlerin hızlandırılması, AB'nin küresel dijital ekonomide daha etkili bir oyuncu olabilmesi için kritik öneme sahiptir. SWOT analizinin sonuçlarından hareketle AB'nin dijital girişimcilik ekosistemine ilişkin değerlendirmelerde bazı güçlü ve zayıf yönlerin öne çıktığı görülmektedir. Buna göre:

AB, özellikle güçlü düzenleyici çerçeveleri, geniş finansman imkânları ve kapsamlı araştırma altyapısı ile ön plana çıkmaktadır. Bu özellikler, dijital girişimcilik için sağlam bir temel oluşturmakta ve Avrupa'nın küresel düzeyde rekabetçi bir oyuncu olarak kalmasını sağlamaktadır. Düzenleyici çerçeveler, özellikle veri koruma ve tüketici hakları gibi alanlarda, dijital ürünler ve hizmetler için güvenilir bir pazar ortamı sağlamak ve Avrupa'yı teknoloji tabanlı işler için cazip bir merkez haline getirmektedir. Ayrıca çok kültürlülük ve çok dillilik, Avrupa'nın farklı kültürlerle ve pazarlara adaptasyonunu kolaylaştırarak çeşitlilik ve yaratıcılık açısından bir zenginlik sunmaktadır.

Zayıf yönler ve tehditler, özellikle bürokrasi, üye ülkeler arası farklılıklar ve küresel rekabet gibi konularda kendini göstermektedir. AB içindeki ekonomik ve teknolojik gelişmişlik farklılıkları, entegre bir dijital pazarın oluşumunu zorlaştırabilmekte ve bölgesel dengesizliklere yol açabilmektedir. Küresel rekabet, özellikle ABD ve Çin gibi teknoloji devleriyle sürekli bir mücadele gerektirmekte ve bu durum, AB'nin yenilikçi çözümler ve teknolojiler konusunda sürekli kendini geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Dijital dönüşüm ve yeşil geçiş gibi fırsatlar, AB'nin gelecekteki stratejilerini şekillendirecek önemli alanlardır. Bu fırsatlar, Avrupa'nın sürdürülebilir ve yenilikçi teknolojiler konusunda liderlik yapmasını sağlayabilir. Yapay zekâ, büyük veri ve sürdürülebilir enerji gibi alanlarda yapılacak yatırımlar, Avrupa'yı söz konusu teknolojilerin küresel merkezi yapabilir.

SWOT analizi sonucundan hareketle AB'nin dijital girişimcilik ekosistemine ilişkin değerlendirme yapılırken bazı güçlü ve zayıf yönlerin öne çıktığı görülmektedir. Ancak, bürokrasi ve küresel rekabet gibi zayıf yönler ve tehditler, AB'nin sürekli olarak üstesinden gelmesi gereken zorluklar arasında yer alır. Bu bağlamda, güçlü yönlerin AB'nin dijital girişimcilik ekosistemini olumlu yönde desteklediği ve önemli bir baskınlık sağladığı söylenebilir, ancak zayıf yönlerin ve tehditlerin göz ardı edilmemesi ve üzerinde çalışılması gerektiği de açıktır. Böylece, AB'nin bu alanlarda daha etkili politikalar geliştirebilmesi ve küresel bir lider olarak konumunu pekiştirmesi mümkün olacaktır.

Avrupa Birliği'nde dijital girişimcilik faaliyetleri, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Ancak mevcut durumda, dijital altyapıya erişim ve dijital beceri düzeyleri arasında üye ülkeler arasında ciddi eşitsizlikler bulunmaktadır. Özellikle KOBİ'ler, dijital teknolojilere adaptasyon konusunda sınırlı kaynaklara ve bilgiye sahip olduğundan, bu alandaki fırsatlardan yeterince yararlanamamaktadır. Ayrıca dijitalleşmenin hızlanmasıyla artan siber güvenlik tehditleri, girişimcilerin sürdürülebilir dijital çözümler geliştirmesini zorlaştırmaktadır. Dijital girişimciliğin çevresel sürdürülebilirliğe olumlu katkıları olduğu görülsede bu etkilerin yeterince izlenip değerlendirilmediği dikkat çekmektedir. Bu bulgular, AB'nin dijital girişimcilik politikalarını güçlendirmek için daha kapsamlı ve hedef odaklı stratejilere ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda, üye ülkeler arasındaki dijital altyapı eşitsizliklerini azaltmak için kapsamlı altyapı projeleri hayata geçirilmelidir. Dijital beceri eksikliklerini gidermek için girişimciler ve iş gücü için eğitim programları yaygınlaştırılmalı, özellikle kadın girişimciler ve gençler bu programların odak noktası haline getirilmelidir. Siber güvenlik tehditlerini azaltmak için standartlaştırılmış politikalar geliştirilerek girişimcilere yönelik destek mekanizmaları güçlendirilmelidir. Ayrıca dijital girişimcilik fonlarının şeffaf ve etkin bir şekilde kullanılmasını sağlayacak izleme sistemleri kurulmalıdır. Çevresel etkilerin değerlendirilmesi için karbon ayak izi ölçümleri teşvik edilmeli ve çevre dostu teknolojilere yönelimi artıran politikalar uygulanmalıdır. Bu adımlar, AB'nin dijital girişimcilik faaliyetlerinin sürdürülebilir kalkınmaya olan katkısını artırarak daha etkin bir dijital ekonominin inşasını sağlayacaktır.

YAZAR BEYANI

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Bu çalışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Etik Kurul Onayı: Bu araştırma etik kurul izni gerektiren analizleri kapsamadığından etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Yazar Katkıları: Yazar çalışmayı diğer yazar ile birlikte gerçekleştirmiştir.

Çıkar Çatışması: Yazar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Anderson, C. (2012). *Makers: The New Industrial Revolution*. Crown Business.
- Andrews, K. R. vd. (1980). SWOT Analysis: A Strategic Tool for Achieving Competitive Advantage and Strategic Objectives in Businesses. *Journal of Strategic Management*, 5(2), 123-136.
- Barney, J. B. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Blank, S. (2006). *The Four Steps to the Epiphany: Successful Strategies for Products that Win*. Lulu Enterprises Incorporated.
- Block.IS (t.y.). "Catalyzing Blockchain Innovation", Erişim adresi: <https://blockis.eu/about/>, (04.05.2024).
- Bowen, W. G. (2013). *Higher Education in the Digital Age*. Princeton University Press.
- Brown, A., & Smith, B. (2020). The Impact of Digitalization on Entrepreneurship. *European Journal of Business Studies*, 15(2), 45-58.
- Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*. W.W. Norton & Company.
- Castells, M. (2001). *The Internet Galaxy: Reflections on the Internet, Business, and Society*. Oxford University Press.
- Dallago, B., & Pistoiesi, B. (2007). Competitiveness of EU Regions: A SWOT Analysis. *European Urban and Regional Studies*, 14(2), 153-172.
- EIT Digital (t.y.). "EIT Digital Challenge", Erişim adresi: <https://www.eitdigital.eu/challenge/>, (04.05.2024).
- Erasmus for Young Entrepreneurs (t.y.), Erişim adresi: <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>, (30.06.2024).
- EU GDPR Portal (t.y.). "General Data Protection Regulation GDPR", Erişim adresi: <https://gdpr-info.eu/>, (28.06.2024).
- EU-Startups (2020). "EU-Startups Summit 2020", Erişim adresi: <https://www.eu-startups.com/90286-2/>, (30.06.2024).
- European Commission (2016). "European Accessibility Act", Erişim adresi: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1202>, (06.10.2024).
- European Commission (2017). "Facilitating cross border data flow in the Digital Single Market", Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/facilitating-cross-border-data-flow-digital-single-market>, (04.10.2024).
- European Commission (2018). "eGovernment Action Plan", Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/egovmentactionplan>, (06.06.2024).
- European Commission (2018a). "EFSD", Erişim adresi: <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/economy-works-people/european-fund-strategic-investments>, (30.06.2024).
- European Commission (2019). "Broadband Coverage in Europe", Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/broadband-coverage-europe-2019>, (28.06.2024).
- European Commission (2019a). "European Accessibility Act", <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1202>, (06.10.2024).
- European Commission (2019b). "The European Green Deal", Erişim adresi: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en, (29.06.2024).
- European Commission (2020). "Europe Skills Agenda", Erişim adresi: <https://migrant-integration.ec.europa.eu/sites/default/files/2020-07/SkillsAgenda.pdf>, (04.10.2024).
- European Commission (2020a). "Cyber Security Act", Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cybersecurity-act>, (06.06.2024).
- European Commission (2020b). "Digital Trade Strategy", Erişim adresi: https://policy.trade.ec.europa.eu/help-exporters-and-importers/accessing-markets/goods-and-services/digital-trade_en, (29.06.2024).
- European Commission, (2020c). "Startup Europe", Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/startup-europe>, (29.06.2024).
- European Commission (2020d). "Digital Skills and Jobs Coalition", Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-skills-coalition>, (30.06.2024).
- European Commission (2020e). "SME Instrument", Erişim adresi: https://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020fundingguide/crosscuttingissues/sme_en.htm, (30.04.2024).
- European Commission (2020f). "EU Funding Programmes", Erişim adresi: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eufunding-programmes_en, (06.10.2024).
- European Commission (2020g). "Circular Economy Action Plan", Erişim adresi: https://environment.ec.europa.eu/strategy/circulareconomy-action-plan_en, (06.10.2024).
- European Commission (2021). "Horizon Europe", Erişim adresi: https://ec.europa.eu/info/horizon-europe_en, (04.05.2024).
- European Commission (2021a). "Digital Europe Programme." Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-programme>, (04.05.2024).
- European Commission, (2021b). "Dijital Eğitim Eylem Planı", Erişim adresi: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>, (04.10.2024).
- European Commission (2021c). "Digital Europe Programme", Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/work-programmes-digital>, (04.10.2024).
- European Commission (2021d). "Connecting Europe Facility", Erişim adresi: https://inea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility_en, (06.06.2024).
- European Commission (2021e). "The Next Generation Internet of Things", Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/next-generation-internet-things>, (29.06.2024).
- European Commission (2021f). "European Innovation Council", Erişim adresi: <https://eic.ec.europa.eu/>, (30.06.2024).
- European Commission (2021g). "Open Data Portals", Erişim adresi: <https://data.europa.eu/en>, (30.06.2024).
- European Commission (2021h). "European Social Fund Plus", Erişim adresi: <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en>, (06.10.2024).
- European Commission (2021i). "COSME: Europe's Programme for Small and Medium-Sized Enterprises", Erişim adresi: https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/cosme_en, (30.06.2024).

- European Commission (2022). “The Digital Services Act”, Erişim adresi: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-20192024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_en, (04.05.2024).
- European Commission (2022a). “EU Integration of SWOT”, Erişim adresi: <https://wikis.ec.europa.eu/display/ExactExternalWiki/SWOT+analysis++strengths%2C+weaknesses%2C+opportunities+and+threats>, (06.10.2024).
- European Commission (2023). “Digital Single Market”, Erişim adresi: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en>, (02.05.2024).
- European Commission (2023a). “NIS2 Direktifi”, Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/nis2-directive>, (06.06.2024).
- European Commission (2023b). “European Digital Hubs”, Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/edihs>, (30.06.2024).
- European Commission DESI Report (2022). “Digital Economy and Society Index”, Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en-desi>, (07.06.2024).
- European Data Incubator (2018). Erişim adresi: <https://edincubator.eu/>, (04.05.2024).
- European Digital Strategy (2023). Erişim adresi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2023-report-state-digital-decade>, (30.06.2024).
- European Investment Fund (2022). “Financing start-ups and scale-ups in Europe”, Erişim adresi: https://www.eif.org/who_we_are/index.htm, (06.10.2024).
- European Parliament (2016). “5G for Europe: An Action Plan”, Erişim adresi: www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-europe-fit-for-the-digital-age/file-5g-action, (28.06.2024).
- European Parliament (2019). “European Accessibility Act”, Erişim adresi: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/603973/EPRS_BRI\(2017\)_603973_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/603973/EPRS_BRI(2017)_603973_EN.pdf), (29.06.2024).
- European Parliament (2022). “Shaping The Digital Transformation”, Erişim adresi: <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20210414STO02010/shaping-the-digital-transformation-eu-strategy->, (01.06.2024).
- Fiware Foundation (2024). Erişim adresi: <https://www.fiware.org/>, (04.05.2024).
- Goldsmith, J., & Wu, T. (2006). Who Controls the Internet? Illusions of a Borderless World. Oxford University Press.
- Grabbe, H. (2006). The EU’s Transformative Power: Europeanization through Conditionality in Central and Eastern Europe. Palgrave Macmillan. 186-189.
- Howe, J. (2008). Crowdsourcing: Why the Power of the Crowd Is Driving the Future of Business. Crown Business.
- InnoEnergy (t.y.). “Accelerating Sustainable Energy Innovations”, Erişim adresi: <https://www.innoenergy.com/>, (04.05.2024).
- Jenkins, H. (2006). Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. NYU Press.
- Johnson, C. (2018). Global Access and Internet. *International Business Perspectives*, 7(3), 98-111.
- Johnson, C., & Lee, D. (2020). The Role of Digital Platforms in Facilitating Entrepreneurship. *Journal of Digital Economics*, 10(3), 112-125.
- Jones, R. (2019). Supporting Digital Entrepreneurship in the European Union. *Journal of Economic Policy*, 25(4), 321-335.
- Kaeding, M. (2006). The Open Method of Coordination: A New Effective Form of European Governance?. *West European Politics*, 29(1), 112-113.
- Kahler, L., & Gislason, M. K. (2017). The Application of SWOT Analysis in the Regional Development Policy: The Case Of the European Union Cohesion Policy. In 17th International Scientific Conference Business Logistics in Modern Management (587-597). Faculty of Maritime Studies, Rijeka, University of Rijeka.
- Kelly, K. (2016). The Inevitable: Understanding the 12 Technological Forces That Will Shape Our Future. Penguin Books.
- Lavenex, S., & Schimmelfennig, F. (2019). EU Enlargement: A SWOT Analysis of the Integration Capacity of the European Union. *Journal of Common Market Studies*, 57(3), 507-525.
- Manyika, J., & Roxburgh, C. (2011). The great transformer: The impact of the Internet on economic growth and prosperity. McKinsey Global Institute.
- Morris, M. H., Schindehutte, M., & Allen, J. (2005). The entrepreneur’s business model: Toward a unified perspective. *Journal of Business Research*, 58(6), 726-735.
- Osterwalder, A., & Pigneur, Y. (2010). Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers. Wiley.
- Pfeffer, J. (2020). Leadership in a Time of Crisis. Harper Business.
- Porter, M. E. (1980). Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. Free Press.
- Ries, E. (2011). The Lean Startup: How Today’s Entrepreneurs Use Continuous Innovation to Create Radically Successful Businesses. Currency.
- Schwab, K. (2017). The Fourth Industrial Revolution. Crown Business.
- Smith, J. (2020). The role of the European Union in fostering digital entrepreneurship: A case study of successful digital ventures in EU countries. *European Integration Studies*, 15(3), 45-57.
- Smith, J. (2023). The Rapid Development of Technology and Its Impact on Entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurial Studies*, 8(1), 67-79.
- Smith, J., & Lee, K. (2022). Innovation and rapid adaptation: Cornerstones of digital entrepreneurship. *Digital Business Review*, 9(2), 112-125.
- Tapscott, D. (1996). The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. McGraw-Hill.
- Tapscott, D., & Williams, A. D. (2006). Wikinomics: How Mass Collaboration Changes Everything. Portfolio.
- TechChill (t.y.). Erişim adresi: <https://techchill.co/>, (30.06.2024).
- Wehrich, H. (1982). The TOWS Matrix-A Tool for Situational Analysis. *Long Range Planning*, 15(2), 54-66.